

"Fjäriln vingad syns på Haga . . .". Så börjar en välkänd visa av C. M. Bellman. Man kommer då ofelbart att tänka på en insekt, som på färgsprakande stora vingar fladdrar fram över leende sommarängar. Men innan en fjäril kan kasta sig ut i luften på sina vingar, måste den genomgå en fullständig förvandling, från ägg över larv- och puppstadiet till fullbildad fjäril.

En fjäril håller med förkärlek till på de områden, där artens värdväxt, larvens föda, finnes. Här i trakten finner man de flesta arterna på gamla örtrika kulturområden, i gläntor, efter skogsvägar och efter sjöstränder.

Sex fjärilsfamiljer med sammanlagt fyrtiotvå arter har jag påträffat i Kristinehamnstrakten.

Satyrider eller gräsfjärilar.

Kvickgräsfjäril (*Pararge aegeria*) tämligen allmän.

Vitgräsfjäril (*Lasiommata maera*) allmän.

Skogsgräsfjäril (*Erebia ligea*) allmän, visserligen ojämn i individrikedom år från år.

Luktgräsfjäril (*Aphantopus hyperantus*) allmän.

Kamgräsfjäril (*Coenonympha pamphilus*) allmän.

Gräsfjärilarna har fått sitt namn av att larverna till stor del livnära sig på olika gräsarter. Deras flykt är låg och fladdrande, och när de blir skrämde, döljer de sig i markvegetationen, där de kan vara svåra att upptäcka på grund av att vingarna smälter samman med underlaget.

Nymphalider eller solfjärilar.

Silverstreckad pärlemorfjäril (*Argynnis paphia*) tämligen allmän.

Storfläckig pärlemorfjäril (*Argynnis lathonia*) tämligen allmän.

Stor pärlemorfjäril (*Argynnis aglaja*) tämligen allmän.

Allmän pärlemorfjäril (*Argynnis cydippe*) allmän.

Älggräsfjäril (*Argynnis ino*) allmän.

Brunfläckig pärlemorfjäril (*Argynnis selene*) allmän.

Prydlig pärlemorfjäril (*Argynnis euphrosyne*) tämligen allmän.

Grobladsnätfjäril eller allmän nätfjäril (*Melitaea athalia*) allmän.

Vinbärsfuks (*Polygonia c-album*) tämligen allmän.

Nässelfjäril (*Aglais urticae*) allmän.

Sorgmantel (*Nymphalis antiopa*) sällsynt, men vissa år talrik.

Påfågelöga (*Nymphalis io*) allmän.

Tistelfjäril (*Vanessa cardui*) sällsynt, men vissa år talrik.

Amiral (*Vanessa atalanta*) sällsynt, men vissa år talrik.

Aspfjäril (*Limenitis populi*) sällsynt.

Solfjärilarna har i allmänhet ett snabbt och kraftfullt flygsätt med vingslagen då och då avbrutna av en kortare glidflykt. Till denna familj hör de stora och vackra vår-fjärilarna såsom nässelfjäril, påfågelöga, vinbärsfuks och sorgmantel. Dessa fjärilar har övervintrat som fjärilar och är på våren över sju månader gamla. Det är en aktningssvärd ålder för en fjäril, eftersom de flesta fjärilarna lever endast tre—fyra veckor. Pärlemorfjärilarnas vingar är på undersidorna överströdda med pärlemorskimrande fläckar eller strimlor, medan vingarnas översidor är anspråkslöst ljusbruna med svarta teckningar. Tistelfjärilar och amiraler förmår

inte fortplanta sig i Skandinavien, utan de exemplar, som påträffas i trakten har utvecklats i Medelhavsområdet och sedan flugit hit. Sensommaren 1964 förekom dessa fjärilar talrikt. Amiralen hade även ett gynnsamt år 1961.

Lycaenider eller blåvingar.

Allmän blåvinge (*Plebejus argus*) och föränderlig blåvinge (*Plebejus idas*), mycket svåra att särskilja, allmänna.

Violett blåvinge (*Polyommatus optilete*) allmän.

Puktörneblåvinge (*Polyommatus icarus*) allmän.

Tostebåvinge (*Celastrina argiolus*) allmän.

Ängsblåvinge (*Cyaniris semiargus*) allmän.

Silverfärgad blåvinge (*Lysandra icarius*) allmän.

Björnbärssnabbvinge (*Callophrys rubi*) allmän.

Violett kantad guldvinge (*Palaeochrysophanus hippothoe*) sällsynt.

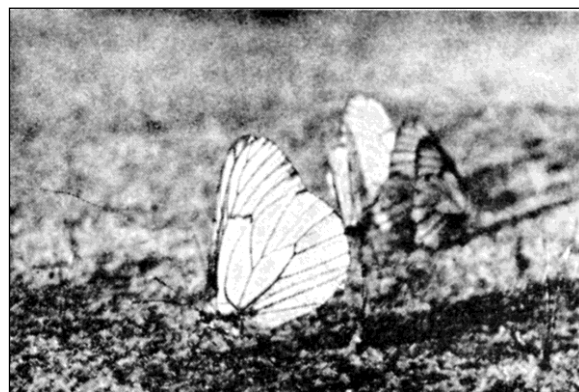
Liten guldvinge (*Lycaena phlaeas*) tämligen allmän.

Vitfläckig guldvinge (*Heodes virgaureae*) allmän.

Att Lycaeniderna kallas för blåvingar är egentligen felaktigt, för till denna familj hör även grön- och gulfärgade fjärilsarter. Fjärilarna är genomgående små och har ett snabbt flygsätt.

Papilionider eller riddarfjärilar.

Makaon (*Papilio machaon*), kallas också svalstjärt eller parasollfjäril, lokalt tämligen allmän.

Hagtornsfjärilar.

Foto: Evert Nyqvist.

Riddarfjärilarnas ende representant i trakten är makaonfjärilen. På Prästön, vid Kilsviken, på Fallskärsholmarna och efter vänerstranden kan man ganska ofta få se denna vackra fjäril snabbt fladdra förbi på sina stora gul- och svartfärgade vingar.

Pierider eller vitfjärilar.

Hagtornsfjäril (*Aporia crataegi*) tämligen allmän.

Kålfjäril (*Pieris brassicae*) allmän.

Rovfjäril eller liten kålfjäril (*Pieris rapae*) sällsynt.

Rapsfjäril (*Pieris napi*) mycket allmän.

Aurorafjäril (*Anthocharis cardamines*) allmän.

Svavelgul höfjäril (*Colias palaeno*) sällsynt.

Skogsvitvinge (*Leptidea sinapis*) tämligen allmän.

Citronfjäril (*Gonepteryx rhamni*) allmän.

Vitfjärilarna flyger lågt och fladdrande. Kål-, rov- och rapsfjärilens larver lever på korsblommiga växter. Kålfjärilens larver kan orsaka skada på kålodlingar. På senvåren och försommaren ser man ofta en fjäril med orangefärgade hörn på framvingarna. Det är aurorafjärilshannen. Honorna saknar däremot orange-

fläckarna och är endast vita med grönsvarta teckningar. Till familjen hör även den vackra citronfjärilen, som man ser flyga tidigt på våren, sedan den övervintrat som fjäril. Vingarnas undersidor är grönaktiga och i viloställning liknar fjärilen ett löv.

Hesperider eller tjockhuvuden.

Svartfläckig glanssmygare (*Carterocephalus silvius*) sällsynt.

Stor ängssmygare (*Ochlodes venata*) allmän.

Kattostvisslare (*Pyrgus malvae*) tämligen allmän.

Tjockhuvudena är relativt små fjärilar, som flyger fort, rakt och i allmänhet nära marken.

Fjärilarna varierar mycket i antal år från år. Den huvudsakliga orsaken torde bero på antalet soldagar, medeltemperatur och nederbörd. Således var 1959 ett gott fjärilsår, de tre följande åren var tillgången ringa, medan 1963—64 kan betecknas som medelmåttiga.

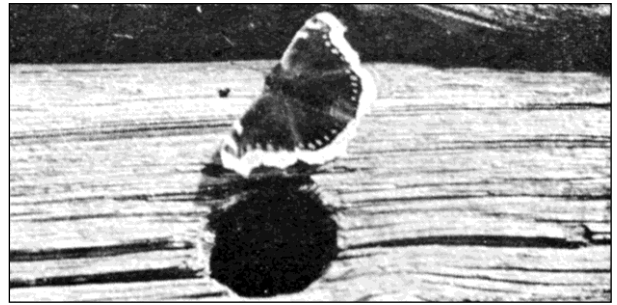

Foto: Gösta Samuelsson.

Sorgmantel.